

Семінар – одна з форм групового навчання з будь-якої теми щодо підвищення теоретичної та ділової кваліфікації слухачів, яка дозволяє проводити системні узагальнення теоретичного матеріалу. Особливість такого навчання – активна участь слухачів у розробці питань, які вивчаються.

Підготовка документів:

1. Наказ про проведення семінару.
2. Робочий план проведення семінару:
 - тема семінару;
 - організатори;
 - формування оргкомітету;
 - визначення категорії слухачів;
 - розсилка запрошень;
 - визначення залучених фахівців з вказівкою посади та освіти;
 - теми, які розкривають фахівці на семінарі;
 - підготовка роздаткового матеріалу;
 - оформлення приміщення (оснащення технічними засобами, оргтехнікою, наочністю).
3. Програма семінару:
 - дата проведення;
 - час проведення;
 - місце проведення;
 - план проведення (розклад по часовий):
4. Реєстраційний лист учасників семінару.
5. Повний кошторис семінару.

Круглий стіл (зустріч за круглим столом) – нарада (конференція, бесіда, зустріч), учасники якого розміщуються навкруги спеціально підготовленого круглого столу. Таке розташування підкреслює рівність прав кожного представника або кожної делегації, яка бере участь в цьому заході. В більш ширшому розумінні круглим столом називають зустріч рівноправних сторін – представників організацій (державних, урядових, наукових, громадських та ін.) з метою визначення стратегії діяльності та співпраці в певному напрямку або сфері.

Підготовка до проведення круглого столу:

1. Підготовка робочого плану проведення круглого столу:
 - тема, цілі, актуальність;
 - питання для обговорення;
 - організатори;
 - формування оргкомітету;
 - визначення учасників;
 - підготовка та розсилка прес-релізів щодо заходу;
 - розсилка запрошень учасникам;
 - запрошення ЗМІ;
 - оформлення приміщення (оснащення технічними засобами, оргтехнікою; емблема, гасло, виставка, тощо);
 - підготовка роздаткового матеріалу.
2. Програма проведення:

- дата проведення;
 - час проведення;
 - місце проведення;
 - план проведення
3. Реєстраційний лист учасників круглого столу.
 4. Проект резолюції круглого столу.
 5. Звернення учасників до органів державної влади та місцевого самоврядування.
 6. Кошторис при наявності витрат.

Науково-практична конференція – збори, зустріч представників наукових, навчальних, державних, урядових, громадських та інших організацій для обговорення і вирішення будь-яких питань.

Підготовка до науково-практичної конференції:

1. Підготовка робочого плану проведення конференції:
 - тема, цілі, актуальність;
 - визначення організаторів;
 - формування оргкомітету;
 - підбір учасників (доповідачів, спеціалістів) конференції;
 - підготовка та розсилка прес-релізів щодо заходу;
 - підготовка та розсилка анкет учасників;
 - визначення учасників конференції згідно поданих анкет та тезисів виступів з урахуванням критеріїв відбору;
 - розсилка запрошень учасникам;
 - запрошення ЗМІ;
 - оформлення приміщення (оснащення технічними засобами, оргтехнікою; емблема, гасло, виставка, тощо);
 - підготовка роздаткового матеріалу.
2. Програма проведення науково-практичної конференції:
 - дата проведення;
 - час проведення;
 - місце проведення;
 - план проведення (розклад по часовий)
3. Реєстраційний лист учасників.
4. Проект резолюції.
5. Підготовка збірки тезисів по наслідках проведення науково-практичної конференції.
6. Кошторис.

Методичні поради щодо організації та проведення акцій

Для того щоб діяльність вашої групи була ефективнішою, варто спочатку замислитися над тим, чого ви хочете досягти з обмеженою кількістю наявних людей, часу і грошей. Ви маєте можливість заздалегідь намалювати досить реальну картину результатів вашої діяльності. Як досягнути мети?

При плануванні проведення акції можна виділити такі кроки:

1. Визначення проблеми.
2. Аналіз проблеми.
3. Планування стратегії:
 - виявлення та вивчення можливих спільників та опонентів;
 - визначення довгострокових, проміжних, короткострокових цілей;
 - визначення цільових груп;
 - розробка стратегії і вибір тактики.
4. Планування акції.
5. Проведення кампанії.
6. Оцінка.

Визначення проблеми

Проблема, над якою ви збираєтеся працювати, має бути визначена настільки конкретно, наскільки це можливо. Визначення проблеми прояснює небажану ситуацію, тобто виявляє ступінь екологічного навантаження на довкілля.

Аналіз проблеми

1. Коротко опишіть обрану вами проблему.
2. З'ясуйте історію проблеми. Визначте, наскільки вона серйозна і наскільки терміновим має бути її розв'язання. Позначте її рівень /локальна, регіональна, національна, міжнародна/. Оцініть прояви цієї проблеми на інших рівнях. Вивчіть соціальні аспекти проблеми.
3. Дізнайтеся, яке правове регулювання, пов'язане з даною проблемою, існує: закони, міжнародні угоди, нормативні акти; ким і як це регулювання здійснюється, і хто його ініціатор.
4. Шукайте можливості розв'язання проблеми, екологічно прийнятні альтернативи. Поцікавтеся, які заходи вже застосовуються для її розв'язання.
5. Проаналізуйте, які групи населення, інститути, організації залучені до цієї проблеми.

Планування стратегії

Щоб визначити стартову позицію вашої організації, потрібно розпочати з аналізу її можливостей: хто і що здатний робити, хто може витратити час на організаційну роботу, який досвід організаційної діяльності має ваша організація. На ці запитання потрібно відповісти перш, ніж ви почнете думати про стратегію і спільників. Можливо, вам доведеться обирати менш амбіційні цілі.

Якщо ви зіткнулися з екологічною проблемою, треба рахуватися з можливістю того, що ваша організація не буде спроможна досягти своєї мети самотужки. В цьому випадку, аби надати більшої ваги вашій акції, знайдіть собі спільників, постарайтеся заздалегідь вивчити потенційних прибічників, тоді знатимете, чи зможете залучити їх і як це зробити. Ви турбуєтеся про те, чи

досить серйозною є проблема для того, щоб люди приєдналися чи підтримали вас. Проаналізуйте, кого непокоїть ця проблема, що люди отримують в разі перемоги, на який ризик вони можуть піти, який їх вплив на інші цільові групи, в які групи ці люди організовані.

Виявивши своїх опонентів у розв'язанні проблем, ви маєте проаналізувати, у що їм стане ваша перемога, і чи можна їх нейтралізувати. Якщо ні, то краще знати, чого від них можна чекати, що вони готові зробити, скільки витратити, щоб протистояти вам, наскільки вони сильні.

Цільові групи – це люди, яким ви адресуєте свої дії. Це не обов'язково реальна група людей, це люди, що відповідають певним характеристикам. З'ясуйте:

1. Яким чином дана цільова група втягнута в проблему.
2. Як можна впливати на її поведінку.
3. Які блага чи вигоди можна їй запропонувати.

Найбільш загальні стратегії впливу на цільові групи – це стратегія переконування і стратегія тиску. Також ви можете обрати стратегію тиску замість стратегії переконання, якщо у вас достатньо людей, аби вчинити цей тиск, якщо ви можете одночасно організувати кампанію тиску і продемонструвати достатньо сили /через впливових людей, використовуючи засоби масової інформації/.

Засоби реалізації стратегії /вибір тактики/

Тактика – це кроки із здійснення ваших планів, які мають бути цікавими, принадними. Залежно від обраної вами стратегії, ви можете прийняти рішення про:

- роботу з пресою;
 - лобіювання і/або переговори;
 - громадські слухання;
 - освітні семінари;
- або ж про:
- петиції і кампанії з написанням листів протесту;
 - символічні акції;
 - масові демонстрації;
 - звернення до суду;
 - громадянська непокора;
 - бойкоти.

Планування акцій

Хороший план кампанії містить опис ваших цілей /як загальних, так і конкретних/, опис і аналіз проблеми, яку ви хочете вирішити, ваше звернення, ваші цільові групи, ваші організаційні можливості і засоби. Опишіть кожну дію, кожен крок планування, кожен тренінг для місцевих груп чи для вашої групи, допомогу місцевим групам, розподіл завдань, фінансів та інших ресурсів.

Проведення акцій

Нарешті ви переходите безпосередньо до стадії здійснення акції на захист довкілля. Її можна приблизно визначити так: організація низки спланованих та узгоджених між собою заходів з метою досягнення конкретних і відчутних змін у політиці або у практиці певної інституції /промислового підприємства, місцевого органу влади, уряду тощо/ для послаблення несприятливого впливу її діяльності на довкілля.

Проведення акції передбачає широке коло різних заходів, які в сумі повинні справити тиск на людей, відповідальних за екологічні проблеми, і вплинути на цих людей таким чином, щоб змінювалися їх методи. Воно може включати:

- написання особистих або колективних листів,
- дописи до місцевих газет;
- стенди;
- написання відозв;
- тиск споживачів;
- збори громадськості;
- написання, оформлення та розповсюдження листівок та інші форми роботи з громадськістю;
- виставки;
- лобювання законодавців чи уряду;
- зустрічі з депутатами чи посадовцями місцевих рад;
- незалежний моніторинг /інспектування/;
- вивчення громадської думки;
- науково-дослідна робота та пошук фактів;
- написання звітів;
- оприлюднення фактів брутального ставлення до природи;
- показові виступи;
- протести;
- пряма дія;
- оприлюднення політики та практики організацій, методи яких ви намагаєтеся змінити.

Широке висвітлення на радіо та в пресі - одна з найважливіших складових успішної акції, оскільки це привертає до проблеми погляди громадськості. Ця гласність є вирішальною у впливі на людей, діяльність яких ми намагаємося змінити.

Різні види акцій вимагають різних підходів, різної тактики, і дії на різних рівнях. Акції можуть тривати три тижні чи три роки, можуть зосереджуватися на місцевих, загальнонаціональних чи глобальних екологічних проблемах.

Осередки обирають собі акції із загального кола проблем. Деякі з місцевих акцій можуть зосереджуватися на конкретних місцевих проблемах:

- забруднена річка;
- пропозиція розширити головну дорогу;
- звалище токсичних відходів;
- знищення важливої ділянки незайманої природи.

Часто такі акції бувають складовою частиною більших, скоординованих по всій країні, і ці місцеві змагання також допомагають тиснути на уряд. Осередки періодично визначають місцеві екологічні проблеми, що варті уваги, навіть якщо вони виходять за межі загальнонаціональних акцій.

Оцінка результатів

Коли акцію закінчено, важливо оцінити її в цілому. Для оцінки можна використати такі контрольні запитання:

ЧИ досягли ви своєї мети?

ЧИ правильно були обрані спільники?

ЧИ налагодилося між вами співробітництво?

ЯК складалася співпраця в команді?

ЯК здійснювалося співробітництво з іншими організаціями?

ЧИ достатньо якісним був рівень підготовки інформаційних матеріалів, що використовувалися в ході акції?

ЧИ вдалося вам налагодити контакти із співниками, цільовими групами, потрібними установами, особами, що приймають рішення, на яких ви чинили тиск чи з якими вели переговори?

ЧИ бачите ви можливості подальших дій і яких саме?

ЯКИМ чином все перелічене вище можна поліпшити?

Ресурси для проведення акцій

Людські ресурси

Активне залучення якомога більшої кількості людей до громадського руху необхідне для успіху в боротьбі проти впливу на довкілля. Мотивація людей для роботи в громадській організації пояснюється ідеологічними, особистими і практичними причинами.

Мало хто працює тільки для поліпшення довкілля – люди працюють ще й тому, що задовольняє інші потреби: розширення кола спілкування, реалізація своїх інтелектуальних чи творчих здібностей, одержання додаткових зручностей і грошей. Щоб підтримати активність, важливо стимулювати зацікавленість. Маєте влаштовувати регулярні зустрічі, на яких треба оцінювати роботу вашої організації і показувати результати, якими вони б не були. Людський ресурс є головним фактором на всіх стадіях акції.

Фінансові ресурси

Будь-яка діяльність коштує грошей, а їх брак обмежує ваші можливості. Але, з іншого боку, багато груп успішно здійснює окремі акції майже без грошей. Існує декілька способів отримати необхідне фінансування:

- продавати власну продукцію (афіші, брошури);
- збирати членські внески і приватні пожертви;
- добиватися державних субсидій;
- отримати пожертви від промисловості і торгівлі;
- звертатися до фондів і фондових установ.

Інформаційні ресурси

В цілому, чим більше інформації ви маєте з теми, що вас цікавить, тим легше буде переконати інших людей і владу в тому, що проблема існує і заслуговує на увагу. Щоб отримати якомога більше інформації і створити найбільш повну картину, можна використовувати багато інших джерел. Наприклад, органи влади, місцеве населення, наукові кола, промисловість тощо.

Робота з місцевим населенням

1. Знайдіть людей та інші громадські організації серед місцевого населення, зацікавлених тими ж проблемами, що й ви.

2. Поцікавтеся, чи знає хто з них про інші спільноти, що мають ті ж проблеми.

3. Знайдіть людей, які можуть бути експертами у вашій проблемі (це можуть бути біологи, хіміки, юристи, медики, інженери та інші). Ці люди можуть знати про існування необхідних вам експертів у інших місцях.

4. Визначте серед населення людей, що піддавалися прямому впливу в результаті існування виявленої вами проблеми.

Робота з владою і промисловими структурами.

1. Дізнайтеся, чи зобов'язані органи влади, надавати вам певну інформацію, які процедури необхідні для того, щоб її отримати.

2. Визначте, які національні, регіональні, місцеві органи влади, відповідальні за прийняття екологічно значущих рішень.

3. З'ясуйте адміністративні процедури прийняття таких рішень і виконання екологічних законів.

Якщо екологічні проблеми, якими ви займаєтеся, пов'язані з діяльністю промисловості або приватних компаній, то в цьому випадку:

1) дізнайтеся, чи зобов'язані підприємства чи компанії повідомляти за вашою вимогою про свою продукцію і про свою екологічну діяльність.

2) отримайте інформацію про тип виробництва, можливі забруднення і заходи з ліквідації їх наслідків, здійснювані підприємством.

ВСЕУКРАЇНСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ЛІГА

Методичні рекомендації щодо проведення громадських слухань

Ініціатива проведення слухань належить громадським організаціям або громадянам, а обов'язок проведення - органам місцевої влади та самоврядування. Громадські слухання є перспективним механізмом демократії, що здатний залучати широке коло громадськості до участі у виробленні державних рішень.

Завдання слухань

Мета слухань – реалізувати права громадян на вільний доступ до інформації про стан довкілля та на її поширення, а також участь громадян у формуванні екологічної політики.

Підготовча робота

Проведенню слухань передуює етап підготовчої роботи. Слухання проходять за умов визначення доповідачами кола проблем, які актуальні і потребують вирішення. Для підготовки матеріалів для слухань залучаються фахівці-науковці, аналітики, юристи.

Для визначення і узгодження позицій доповідачів проводяться круглі столи, робочі наради, неформальні зустрічі.

За місяць у засоби масової інформації надається інформація про проведення громадських слухань. Рекомендуємо провести опитування мешканців Вашого регіону. Розсилаються запрошення учасникам слухань.

До слухань готується аналітична записка до органів виконавчої влади з теми і порядку денного слухань, де зазначається:

- предмет слухань;
- мета слухань;
- розклад і тривалість слухань;
- список доповідачів;
- список думок щодо питання, яке вноситься на слухання.

Видається прес-реліз, представники громадськості готують роздатковий матеріал.

Процедура проведення слухань

Під час слухань головуючий стежить за дотриманням часових рамок регламенту. Проводиться реєстрація учасників слухань, поширюється роздатковий матеріал.

Правила слухань

Слухання є публічними, на них можуть бути присутніми представники всіх зацікавлених кіл. Під час слухань слово по черзі надається кожному з доповідачів згідно з опрацьованим на підготовчому етапі графіком. Слухання повинні бути організовані так, щоб представники влади могли спілкуватися з представниками громадськості, науковцями. Важливим аспектом проведення слухань є складання і видання офіційного звіту, поширення інформації про слухання, яка включає:

- протокол ведення слухань,
- список доповідачів,
- короткий виклад виступів,
- рекомендації і висновки слухань.

Прийняту резолюцію направляють у відповідні органи місцевої влади, в разі потреби до Уряду, Верховної Ради України тощо.

Матеріали слухань видаються та розповсюджуються.

Перелік осередків ВЕЛ, які проводили громадські слухання

<i>№ п/п</i>	<i>Назва громадського слухання</i>	<i>Назва осередку</i>	<i>Голова осередку</i>	<i>Координати голови осередку</i>
1.	Зміна екологічної ситуації області в 2005 р., позитиви і негативи	Волинська ОО ВЕЛ	Терлецький Володимир Карлович	вул. Гордіюк, 4, кв. 93, м. Луцьк, 43023 Limeukraine@itt.net.ua
2.	Обговорення Концепції «Щодо тимчасового зберігання, знешкодження та поводження з непридатними для використання і забороненими агропестицидами на 2006-2010 рр.»	Дніпропетровська ОО ВЕЛ	Грицан Юрій Іванович	вул. Козакова, 4-а, кв. 43, м. Дніпропетровськ, 49050 (056) с. 46-92-43, 776-83-81
3.	Проблеми водопостачання району	Павлоградський РО ВЕЛ Дніпропетровської області	Щурова Лариса Ярополківна	вул. Поштова, 1, кв. 21, м. Павлоград, Павлоградський район, Дніпропетровська обл., 51400 с. (05632) 3-31-45
4.	З питання екобезпеки селища Дослідне під час відновлення роботи гіпсової шахти	Донецька ОО ВЕЛ	Синельщиков Ростислав Георгійович	вул. 50-річчя СРСР, 159, кв.164, м. Донецьк, 83100 с. (062) 335-37-86
5.	Забруднення річки Латориця промисловими відходами	Закарпатська ОО ВЕЛ	Лобко Василь Юрійович	вул. Котляревського, 5, м. Ужгород, 88014 chimlab@gmc.uzhgorod.ua с. (0312) 66-47-40
6.	З питання оцінки природоохоронної діяльності органів державної влади	Запорізька ОО ВЕЛ	Огнева Ірина Олександрівна	вул. Запорізька, 11, кв. 85, м. Запоріжжя, 69002 emira@zsu.zp.ua
7.	Правда про Хомутецьку трагедію	Полтавська ОО ВЕЛ	Закаблук Віктор Федорович	вул. Центральна, 21, кв. 7, Р/п ім. Шевченко, м. Полтава-08, 36408 (0532) с. 7-06-78, 56-93-74
8.	Припинення будови полігону твердих побутових відходів в селищі Стасі Диканського району	Диканський РО ВЕЛ Полтавської області	Карпенко Володимир Олександрович	вул. Яковенко, с. Стасі, Диканський р-н, Полтавська обл., 38541
9.	Проблеми Кременчуцького водосховища	Кременчуцький МО ВЕЛ Полтавської області	Гальченко Надія Павлівна	вул. Першотравнева, 20, м. Кременчук, Полтавська обл., 39614 (05366) с. 2-32-77
10.	Екологічні проблеми м. Бережани та шляхи їх вирішення	Бережанський РО ВЕЛ Тернопільської області	Проців Галина Петрівна	вул. Валова, 8-в, м. Бережани, Тернопільська обл., 47500
11.	Проблеми утилізації та переробки твердих побутових відходів в Харківській області	Харківська ОО ВЕЛ	Разметасв Сергій Володимирович	вул. Лермонтовська, 5, кв.8, м. Харків, 61024 uwodgeo@rambler.ru (057) 706-40-63
12.	Питання благоустрою міста та розміщення об'єктів підвищеного екологічного ризику	Черкаська ОО ВЕЛ	Фоміна Наталія Максимівна	вул. Седова, 1, кв. 17, м. Черкаси, 18016 n.fomina@rambler.ru с. (0472). 43-75-85,
13.	З ряду нагальних проблем регіону: розробки нових кар'єрів вапняку в Ікєрмані, а також питання забудови прибережної зони в районі міського пляжу «Піщаний» та забудови двох терміналів в бухті Камишова	Севастопольська МО ВЕЛ	Марчукова Людмила Петрівна	шк-ліцей № 8, вул. Хрустальова, 45, м. Севастополь, 99029 eevga@souz.sebastopol.ua (0692) 57-10-99

ВСЕУКРАЇНЬСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ЛІГА

Всеукраїнська акція “Первоцвіт”

Акція «Первоцвіт» – це комплекс оперативних, просвітницьких та агітаційно-пропагандистських заходів.

Оперативна робота полягає в припиненні торгівлі первоцвітами, що привозять з Криму, Карпат, складання протоколів на порушників, проведення рейдів, патрулювання на ринках разом з працівниками МВС.

Просвітницька робота – проведення уроків, позакласних заходів, бесід.

Пропагандистсько-агітаційна робота полягає у роздачі листівок, звернень до населення про збереження ранньоквітучих весняних квітів, які хижацькі знищуються заради фінансової вигоди.

Пропонуємо Вам орієнтовний план заходів для проведення акції в усіх регіонах України:

1. підготувати та подати листи до обласного державного управління екологічної безпеки та управління МВС України щодо заборони незаконної торгівлі квітами, що занесені до Червоної книги України (додаток № 1);
2. здійснити активістам ВЕЛ та ВДС “Екологічна варта” патрулювання з представниками правоохоронних органів по місцях продажу первоцвітів, залізничних вокзалах;
3. провести визначення місць зростання первоцвітів, занесених до Червоної книги України, та встановити охорону цієї території членами ВЕЛ (спостереження, патрулювання);
4. подати інформацію про акцію у регіональні засоби масової інформації;
5. запропонувати освітнім закладам провести:
6. конкурс листівок до весняних свят;
7. конкурс костюмованих демонстрацій;
8. конкурс міні-театрів;
9. конкурс дитячої творчості (поробки з вторинних матеріалів та ін.);
10. пропагувати досвід вирощування первоцвітів на присадибних ділянках та в кімнатних умовах серед населення;
11. розповсюдити інформаційні матеріали, листівки, розклеїти наклейки по місцях продажу ранніх квітів (додаток № 2 – буклет «Первоцвіт»);
12. провести навчально-пізнавальні екскурсії до ботанічних садів;
13. організувати тематичні конкурси та вікторини.

Вилучені букетики пропонуємо роздати у лікарнях, дитячих садках з відповідними роз’ясненнями.

До акції пропонуємо залучати дітей, молодь, інші громадські організації, державні установи, широкі кола громадськості.

ВСЕУКРАЇНЬСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ЛІГА

Всеукраїнська акція “Посади своє дерево”

Метою акції є формування екологічної культури у населення, поширення знань про стан, значення та захист зелених насаджень.

Пропонуємо Вам орієнтовний план проведення акції:

1. Визначити територію, яка потребує озеленення, та встановити зв'язок з землекористувачами. Передбачити внесення об'єкту озеленення до Плану забудови відповідної території.

2. Знайти джерела фінансування проведення акції в регіоні.

3. Домовитись з організаціями, які займаються вирощуванням саджанців, кущів, декоративних дерев про закупівлю, або благодійну передачу дерев та кущів.

4. Провести агітаційну роботу по залученню до участі в акції людей різного віку, студентів та школярів. Використати факт проведення акції для розповсюдження рекламних матеріалів ВЕЛ: інформаційно-методичних розробок, листівок, самоклеюк (додаток № 3 – збірка «Посади своє дерево»).

5. Організувати висвітлення проведення акції в регіоні місцевими засобами масової інформації.

6. В бібліотеках регіону пропонуємо організувати тематичні виставки літератури, інформаційних матеріалів.

7. Запропонувати в освітніх закладах провести:

- уроки, присвячені значенню зелених насаджень в житті людини;
- позакласні заходи (конкурси віршів, казок, оповідань, малюнків, плакатів);
- виступи екологічних театрів;
- проведення круглих столів, семінарів, конференцій.

ВСЕУКРАЇНЬСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ЛІГА

Всеукраїнська акція “Збережи ялинку”

Акція спрямована не тільки на попередження незаконного вирубування хвойних дерев, а й на формування громадської думки про “ялинкову” проблему шляхом пропаганди заміन ялин, сосен аранжировками з гілок хвойних дерев.

Пропонуємо орієнтовний план заходів проведення акції:

1. Звернутися до органів державної влади, міського (районного) відділу Мінекоресурсів, освіти, лісгоспу щодо підтримки акції у регіоні.
2. Звернутися до освітніх закладів, інших громадських об'єднань щодо участі та співпраці у цій акції.
3. Спільно з правоохоронними органами організувати чергування членів ВЕЛ та Варті у місцях незаконного вирубування та продажу ялинок.
4. У освітніх закладах:
 - оголосити та провести конкурс “Замість ялинки – зимовий букет” (додаток № 4 – збірка «Збережи ялинку»);
 - конкурси віршів, казок, оповідань новорічної тематики;
 - конкурси малюнків;
 - інше.
5. Провести агітаційну роботу по залученню до акції людей різного віку.
6. Провести акцію з розповсюдження листівок, плакатів та інших інформаційних матеріалів щодо збереження хвойних насаджень.
7. Надати інформацію у регіональні ЗМІ щодо проведення акції та про підсумки заходів.

ВСЕУКРАЇНСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ЛІГА

Всеукраїнська акція “Нове життя джерел”

Орієнтовний план проведення всеукраїнської акції «Нове життя джерел»:

1. Членами ВЕЛ та ВДС «Екологічна варта» знайти джерело, артезіанську свердловину, колодязь, які взяти під охорону: проводити спостереження та вивчати їх стан. Систематично проводити рейди з розчистки та впорядкування території навколо цих об'єктів.
2. Готувати та поширювати серед населення, керівників підприємств, представників влади різнопланову інформацію (буклети, листівки, плакати тощо) про джерела, річки України і шляхи та можливості їх оздоровлення.
3. У засобах масової інформації опублікувати матеріали про стан водних об'єктів Вашої місцевості та шляхи покращення водних ресурсів.
4. Силами членами ВЕЛ та ВДС «Екологічна варта» провести паспортизацію природних джерел, картування об'єктів забруднення водних ресурсів Вашої місцевості.
5. Організувати громадський контроль за дотриманням Водного кодексу України окремими громадянами, установами, місцевими органами влади.
6. В навчальних закладах запропонувати провести тематичні уроки, позакласні заходи щодо оздоровлення та відновлення джерел, малих річок Вашої місцевості.
7. Провести походи по малим річкам Вашого регіону.

ВСЕУКРАЇНЬСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ЛІГА

Методичні рекомендації щодо проведення акції «Громадська інвентаризація зелених насаджень»

Із історії досвіду проведення «Громадських інвентаризацій зелених насаджень»

Першу громадську інвентаризацію земельних насаджень проведено 17.04.2004 року на території Ленінградської площі м. Києва. Її провели представники трьох громадських організацій:

- «Громадський комітет захисту довкілля і життєвого простору»;
- «Тимчасовий координаційний пункт народного проекту «Територія Прав Людини»;
- «Громадський комітет за збереження в природному стані річки Дарниця».

За результатами інвентаризації до Акту про наявність зелених насаджень внесено 568 дерев і понад 500 кущів. Інформація про цю подію як загальноукраїнську ініціативу поширено через УКРІНФОРМ та газети «Урядовий кур'єр», «Україна Молода».

Акція Всеукраїнської екологічної ліги «Громадська інвентаризація зелених насаджень» призначена для забезпечення обліку і контролю за станом зелених насаджень як основи творення і соціалізації еколого-культурного комплексу в місцевому самоврядуванні. Об'єктами проведення «Громадської інвентаризації зелених насаджень» можуть бути вулиці, сквери, парки, прибудинкові території та інші довільно обрані ділянки міста, на яких розташовані зелені насадження громадського призначення і користування.

Громадська інвентаризація не проводиться на земельних ділянках приватної власності.

Результати та додаткові можливості проведення громадської інвентаризації зелених насаджень

Результати громадської інвентаризації можуть використовуватися для захисту зелених насаджень від знищення, а також, як обґрунтування до вимог про відновлення знищених дерев, кущів, парків і скверів.

Підготовчий етап проведення «Громадської інвентаризації зелених насаджень»

Необхідні матеріали для початку інвентаризації: олівець і папір, карта об'єкту, планшет.

Виконавці: члени ВЕЛ, мешканці міста або селища, які готові витратити час на добру справу.

Примітка: підготовча робота може бути проведена у будь-який час: матеріали чекатимуть до початку інвентаризації

Порядок дій:

1. Обрати об'єкт, на якому буде проведено інвентаризацію зелених насаджень (вулиця, сквер, парк, прибудинкова територія). **КРАЩЕ, ЩОБ ОБ'ЄКТ БУВ МЕНШИЙ, АЛЕ ЧІТКО ОКРЕСЛЕНИЙ І ДОСТУПНИЙ ДЛЯ КОНТРОЛЮ.**
2. Намалювати картосхему обраного об'єкта в такому масштабі, щоб можна було розмістити умовні позначення рослин.
3. Якщо територія велика, або багато рослин, карту доцільно розбити на декілька сумісних частин.
4. Можна взяти готову копію плану місцевості у державного землеупорядника (райдержадміністрація): при необхідності її можна збільшити шляхом масштабного ксерокопіювання і зафарбувати білою фарбою непотрібні для нашої мети позначення.
5. Можна видрукувати потрібний фрагмент плану місцевості з електронних карт, які продаються на цифрових дисках.
6. Для зручності варто підготувати планшет: звичайну фанерну або картонну пластинку, розміри якої співпадають із розмірами листів картосхеми. Картосхема до планшету кріпиться канцелярськими прижимами.

Перший модуль «С»

Завдання :

- встановити точну кількість і розміщення рослин на обраному об'єкті.

Для проведення інвентаризації достатньо трьох громадян (ними можуть бути представники громадських організацій), які за результатами підрахунку складуть і підпишуть відповідний акт.

Об'єкт – вулиця, сквер, парк, прибудинкова територія – розбивається на умовні частини, на яких проводиться підрахунок дерев, кущів та інших елементів озеленення, які згодом будуть нанесені на карту.

- результати записують, суммують і вносять до Акту інвентаризації зелених насаджень.

Одночасно складається чернетка Карти зелених насаджень об'єкта. Сама карта може бути доопрацьована пізніше.

- оформлені за результатами інвентаризації матеріали (Акт громадської інвентаризації і Карта зелених насаджень), передають об'єднанню громадян, яке виявить готовність взяти під опіку даний об'єкт. Копії вищезазначених документів розсилають відповідним органам державної влади і самоврядування, до компетенції яких входить контроль за вказаним об'єктом. Правильно проведена розсилка буде гарантією тривалого збереження і захисту від можливих виправлень і фальсифікацій результатів проведеної інвентаризації.

Примітка: інвентаризацію по модулю «С» треба проводити регулярно, найкраще у квітні, до появи листя та відсутності однолітніх рослин, а також до посадки нових дерев, які можуть виявитись «однолітніми».

Другий модуль «В»

Завдання: встановлення видового складу зелених насаджень на об'єкті.

- зробити робочу копію з карти зелених насаджень об'єкту, зробленої під час інвентаризації по модулю «С». Необхідно запросити людину, яка вміє визначити видову приналежність висаджених на об'єкті рослин, або взяти у бібліотеці атлас рослин;
- присвоїти кожному дереву ідентифікаційний номер, відмітити його на карті і внести до Реєстру зелених насаджень об'єкта. Реєстр зелених насаджень складається на основі видового складу зелених насаджень та розсилається як додаткова розсилка за адресами розсилки модуля «С».

Примітка: інвентаризацію зелених насаджень по модулю «В» краще проводити влітку, коли листя, квіти і плоди рослин дадуть змогу уточнити їхню видову приналежність, назву і стан.

Третій модуль «А»

Завдання: комплексна паспортизація об'єкта.

- встановлення зв'язків з державними установами, екологічними громадськими організаціями і господарськими організаціями, яким підвідомчий даний об'єкт. Залучення органів місцевого самоврядування на цій стадії – обов'язкове.
- збір усієї наявної інформації щодо об'єкта. Створення комплексного паспорта об'єкту, який має відображати всю наявну інформацію щодо технічних, біологічних і соціальних характеристик об'єкта, та його місце у взаємодії влади з населенням.

Загальний напрям громадської дії

Мета: пролонгація громадської дії в перспективу: створення комплексного плану громадської опіки об'єкта.

Модулі «А», «В», «С» можуть повторюватись регулярно, це дозволить документально відслідковувати зміни, які відбуваються у нашому урбанізованому довкіллі, і при потребі – вживати необхідних заходів.

Додатково, з метою активного управління розвитком ситуації, створюють тимчасову творчу групу.

У загальних рисах, можна передбачити, що серед її функцій будуть присутні:

1. Доповнення недостатньої інформації.
2. Встановлення взаємозв'язків.
3. Виявлення перспектив.
4. Коригування перспектив у бажаному напрямку.
5. Створення еколого-соціальної моделі об'єкта і стратегії її розвитку.
6. Підготовка рішення про створення органу громадської опіки об'єкту.
7. Підготовка перспективного плану робіт із подальшого облаштування об'єкта.
8. Визначення форми громадського контролю за реалізацією перспективного плану.

ВСЕУКРАЇНСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ЛІГА

Методичні рекомендації щодо проведення всеукраїнської акції „Амброзія – небезпечна рослина”

1. Загальна інформація про рослину

Амброзія (*Ambrosia*) відноситься до ряду однорічних і багаторічних трав'янистих рослин, рідше напівкущів родини Складноцвіти і налічує 30 видів. Поширена переважно в Америці, деякі види занесені до інших регіонів, зокрема в Європу. В Україні один вид - Амброзія полинолиста (*A. artemisiifolia*) потрапив з Північної Америки, який був вперше виявлений в 1925 році

Цей вид поширений у Дніпропетровській, Донецькій, Закарпатській, Запорізькій, Київській, Кіровоградській, Луганській, Миколаївській, Одеській, Харківській, Черкаській, Чернівецькій областях, АР Крим.

Полинолиста Амброзія – це однорічний злісний карантинний бур'ян заввишки 20 - 180 (250) см, з міцною кореневою системою, яка проникає в ґрунт до 4 метрів, зневоднюючи і виснажуючи його. При середній густоті рослина забирає з одного гектару землі до 2 тис. тонн води. З кожним роком амброзія поширюється на нові території, утворюючи при цьому велику надземну масу і заглушує культурні посіви.

Стебло у рослини прямостояче, розгалужене, листя з вузькими частками, черешкові, верхні – перистороздільні, нижні – двоперистороздільні, квіти одностатеві. Вся рослина сіруватого кольору від густого щетинистого опушення. Кошики з тичинковими квітками яйцевидні або напівкулясті, зібрані у колоскові суцвіття. Маточкові кошики одноцвіткові, розміщені по 1 - 3 у пазухах верхніх листків або біля основи тичинкових суцвіть.

Росте в посівах різних культурних рослин. А також по шляхах, біля будинків та смітників, на пустищах, старих кладовищах, відвалах різних порід, залізничних насипах, у місцях, де порушений ґрунтовий та рослинний покрив (новобудови, довгобудови) або завезено новий ґрунт з інших місць, у долинах річок тощо. Захоплює погано оброблені поля, городи, виноградники, баштани, сади, занедбані газони.

Діапазон пристосування цієї рослини дуже великий, а людина своєю недбалістю та безгосподарністю створює найсприятливіші умови для інтенсивного її розмноження.

Розмножується амброзія насінням, яке визріває у серпні – вересні, легко обсіпається, засмічуючи ґрунт. Одна добре розвинута рослина може дати до 100 тисяч зернят. Схожість зберігає до 10 - 15 років, при сприятливих умовах до 30 - 50 років. У кінці квітня – на початку травня насіння дружно проростає.

Амброзія, як чужинка, не має природних ворогів (тварини амброзію не їдять) і відзначається великою біологічною активністю. Вона здатна заглушити та

витіснити не тільки культури, а й дикорослі рослини, захоплюючи таким чином нові земельні ділянки і площі.

Спостерігаючи за амброзією можна сказати, що вона справжній „зелений агресор”. Успішно витісняє гравілат, вероніку, злаки, подорожник, ромашку, череду та рослини, які прикрашають ландшафт.

Цвіте амброзія з середини серпня до кінця жовтня. Під час цвітіння ця рослина дуже небезпечна: пилок викликає у людей алергію (підвищення температури, слезотечу, кон’юнктивіт, погіршує зір і може викликати набряк легенів), медики називають це амброзійним полінозом або сінною пропасницею. Слід додати, що у цей період від її пилку страждають астматики, у яких загострюються приступи бронхіальної астми.

Поширенню захворювання можуть сприяти погодні умови: спека, роза вітрів тощо. Ефективних ліків поки що не існує. Єдиний вихід — триматися подалі від амброзії полинолистій поки вона квітує. Потрібно відмовитись від прогулянок за містом, по можливості не виходити з дому у спеку та у вітряну погоду. Для прогулянок краще вибирати похмурі та дощові дні. Натягнути на вікна марлеві сітки, постійно їх змочувати та міняти кілька разів на день. На вулиці користуйтеся сонячними окулярами. При поверненні додому рекомендується прийняти душ, промивати ніс та очі.

2. Поширення в Україні

За останні роки відбувся бурхливий процес поширення амброзії в різних областях України, і, як наслідок, масові захворювання населення на алергію. Для багатьох регіонів це стало проблемою державного рівня.

Наприклад, за статистикою Дніпропетровської обласної санепідемстанції, легкою формою алергії страждає кожен шостий мешканець області. Поширеність бронхіальної астми та алергічного риніту серед дорослих, які звернулися за допомогою, сягає 50 осіб на десять тис. населення, а серед дітей – вдвічі більше. Ці показники значно вищі у Дніпропетровську, Орджонікідзе, Павлограді та Петропавлівському, Межівському, Новомосковському, Синельниківському районах області. В області 7 тис. людей стоїть на обліку як алергіки. Обласна адміністрація стурбована таким становищем. Облдержадміністрацією разом з санепідстанцією проводяться конкретні оперативні заходи. До цієї справи залучили громадськість, відкрили приймальні пункти де за 100 корінців амброзії платять гривню.

У місті Жовті Води амброзія росте на всіх газонах, клумбах, квітниках, у садах і парках.

Донбасу загрожує епідемія сінної гарячки, з роками ця хвороба може набути форм астми. Захворювання спричиняє цвітіння амброзії, яка масово поширена на Донбасі. Проблема полягає в тому, що в сільськогосподарських районах Донецької області є поля, які не обробляються.

У Маріуполі в 2004 році проведено операцію „Корінці”. Мерія організувала цю акцію з метою очищення території міста від амброзії. За десяток зірваних рослин з коренем платили 18 копійок. Найактивніші учасники одержували до 200 гривень в день. На цю акцію виділено було 43 тис. гривень із міського фонду охорони навколишнього середовища. Операцію проводили організовано:

карантинна служба визначила зони масового поширення амброзії, а адміністративно-технічна інспекція контролювала очистку території.

Великою проблемою для Черкас продовжує залишатися сміттєзвалища. Як наслідок – поширення амброзії. Міська влада розробляє спеціальну програму і виділяє на її реалізацію 200 тис. гривень з міського бюджету, щоб в цьому році цей бур'ян не задавав клопоту черкасцям. Програма розрахована на три роки. Згідно з якою, починаючи з 2005 року, у Черкасах не коситимуть, як це робилось досі, а переорюють, висіваючи на її місці багаторічну траву. Такий досвід випробуваний на кількох АЗС обласного центру і дав позитивні наслідки: бур'ян не відроджувався.

Боротьба з амброзією залишається актуальною і для Запорізької області. Кожного року зростає кількість людей, які страждають на алергію. У вересні 2004 року у м. Запоріжжі спостерігалось загострення захворювання на поліноз. Станом на 06.09.2004 р. зареєстровано 884 звернення громадян. Всього госпіталізовано 95 осіб, у тому числі 70 дорослих та 25 дітей. з діагнозом – алергічний синдром на цвітіння амброзії (поліноз). Фахівцями СЕС та управлінням екології проводиться відповідна робота: організовані рейди-перевірки по автодорогах, залізничних насипах, територіях сільських господарств, селищ на наявність амброзії. Порушники санітарного стану притягаються до адміністративної відповідальності.

Така планова робота по знищенню амброзії проводиться у Бердянську. До цієї роботи залучаються лікарі санітарної служби, працівники інспекції екобезпеки, представники місцевої влади.

У Луганській області амброзія полинолиста з'явилась близько 20 років тому, але розповсюджується дуже швидко і поширена майже на 2 тис. гектарів. У 2004 році оголошена акція по її знищенню. До штрафник санкцій притягують приватних господарів та керівників сільських господарств, де цей небезпечний бур'ян не використовується.

У Києві, особливо на лівому березі, є місця, де на кожному квадратному метрі налічують до 500 — 600 проростків амброзії.

3. Заходи боротьби

З огляду на вище зазначене, зрозуміло, що знищення амброзії полиноистої як карантинного бур'яна, підлягає загальній комплексній системі боротьби з бур'янами в культурних посівах.

Система заходів, як складова частина загального агротехнічного комплексу прийомів по вирощуванню с.-г. культур, передбачає застосування різних методів: карантинні, агротехнічні, механічні та хімічні заходи.

– **запобіжні заходи.** Старанне очищення посівного матеріалу від насіння амброзії, лущення стерні, періодична глибока оранка, досходовая культивування. Насінний матеріал, очищений від карантинних бур'янів, передають на аналіз до Державної насінної інспекції для встановлення його кондиційності.

– **суворий карантинний контроль.** Виявляють карантинні бур'яни, обслідуючи всі земельні угіддя та складаючи карти забруднення, і визначають необхідні методи боротьби. Перше обстеження полів навесні доцільно проводити після сівби до появи сходів ярих культур, а подальші у період від з'явлення сходів

висотою 12-15 см. Посіви озимих культур обстежують восени на початку фази кущення та навесні до фази повного кущення. Друге обстеження полів проводять перед збиранням врожаю або зразу після цього з метою планування способів осіннього та весняного передпосівного обробітку ґрунту і застосування гербіцидів.

– **механічні заходи.** Проводять регулярні рейди по приватних садибах, по підприємствах та установах, виявляючи осередки поширення амброзії, знищують рослини до початку цвітіння: скошують, виривають (починаючи з ранньої весни) і компостують, не даючи можливості цвісти та плодоносити, адже вона розмножується тільки насінням. Якщо до цвітіння рослини не ліквідовані, треба перечекати період цвітіння, поки не утворяться зелені плоди. І саме в цей час скосити або вирубати і обов’язково спалити, щоб не висипалось насіння.

– **хімічні заходи.** Контроль за правильним застосуванням хімічних заходів здійснюють у великих господарствах особи, що мають спеціальну фахову освіту. Фермери та господарі присадибних ділянок повинні точно дотримуватися регламентів, зазначених у спеціальних рекомендаціях, інструкціях. Використовують препарати, що зазначені у „Переліку Укрдержхімкомісії України”.

Вести боротьбу з цією злісною карантинною рослиною треба усім разом: санепідемстанції, екологічній службі, адміністративно-технічній інспекції, квартальним комітетам, підприємствам, навчальним закладам, громадськості.

Згідно статті 22 Закону України „Про забезпечення санітарного та епідемічного добробуту” „зобов’язує утримувати земельні ділянки та території в належному санітарному стані не тільки органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, але й всіх громадян”.

Ми живемо в третьому тисячолітті, прагнемо увійти до Європейської спільноти, тому маємо навести порядок у своїй оселі.

Урок екологічних знань

Всеукраїнська екологічна Ліга у вересні кожного року проводить традиційні уроки екологічних знань.

Основна мета проведення цієї акції – виховання патріотизму та дбайливого ставлення до природи рідного краю у молодшого покоління.

Лігою видається “Бібліотека ВЕЛ” серії “Екологічна освіта та виховання”, “Природоохоронні акції ВЕЛ”, “Екологічна варта”, до якої включаються роботи переможців щорічного конкурсу “Мій голос я віддаю на захист природи” з різних номінацій, а саме: “Урок, позакласний захід з екології”, “Поезія”, “Проза”, “Екологічні ігри”, “Екологічний театр”.

Цими матеріалами забезпечуються освітяни для підготовки уроків, проведення позакласних заходів, природоохоронної роботи.